

USTAWA

z dnia 2026 r.

o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 i 1172) wprowadza się następujące zmiany:

1) uchyla się art. 951;

2) art. 952 otrzymuje brzmienie:

„Art. 952. § 1. Jeżeli wskutek szczególnych i nagłych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe albo nadmiernie utrudnione, a zachodzi obawa rychłej śmierci spadkodawcy, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

§ 2. Treść testamentu ustnego powinna być niezwłocznie stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków spíše oświadczenie spadkodawcy, a pismo to podpiszą spadkodawca i co najmniej trzech świadkowie.

§ 3. Treść testamentu ustnego może być również stwierdzona w ten sposób, że oświadczenie spadkodawcy złożone w obecności świadków zostanie utrwalone w sposób umożliwiający identyfikację spadkodawcy i co najmniej trzech świadków za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk na trwałym nośniku danych, a nagranie to zostanie przekazane na takim nośniku danych notariuszowi lub do sądu spadku nie później niż w ciągu trzech miesięcy od dnia otwarcia spadku.

§ 4. Testament ustny traci moc z upływem trzech miesięcy od ustania okoliczności, które uzasadniały jego sporządzenie, chyba że spadkodawca zmarł przed upływem tego terminu. Bieg terminu ulega zawieszeniu przez czas, w którym zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe albo nadmiernie utrudnione.”;

3) uchyla się art. 953;

4) uchyla się art. 954;

¹ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, ustawę z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej.

5) po art. 954 dodaje się art. 954¹ w brzmieniu:

„Art. 954¹. § 1. W czasie przebywania na obszarze objętym działaniami zbrojnymi lub w niewoli, jeżeli sporządzenie testamentu w formie aktu notarialnego jest niemożliwe albo nadmiernie utrudnione, żołnierz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, osoba pełniąca służbę w jednostkach zmilitaryzowanych oraz inna osoba zaangażowana w działania zbrojne, może sporządzić testament wojskowy.

§ 2. Testament wojskowy może być sporządzony w ten sposób, że spadkodawca oświadczy ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej dwóch świadków. Treść testamentu powinna być niezwłocznie stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków spíše oświadczenie spadkodawcy, a pismo to podpiszą spadkodawca i co najmniej dwaj świadkowie.

§ 3. Spadkodawca, który nie może się podpisać, może sporządzić testament wojskowy także w ten sposób, że oświadczy ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków. Treść testamentu powinna być niezwłocznie stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków spíše oświadczenie spadkodawcy, a sporządzone pismo, po odczytaniu go spadkodawcy, podpiszą co najmniej trzech świadkowie. Treść testamentu może być również stwierdzona w ten sposób, że oświadczenie spadkodawcy złożone w obecności świadków zostanie utrwalone w sposób umożliwiający identyfikację spadkodawcy i co najmniej trzech świadków za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk na trwałym nośniku danych, a nagranie to zostanie przekazane na takim nośniku danych notariuszowi lub do sądu spadku nie później niż w ciągu trzech miesięcy od dnia otwarcia spadku.

§ 4. W razie obawy rychłej śmierci wskutek odniesionych ran lub choroby, spadkodawca może sporządzić testament wojskowy oświadczając ostatnią wolę ustnie wobec co najmniej dwóch świadków, choćby niejednocześnie obecnych. Treść testamentu powinna być w ciągu roku od dnia otwarcia spadku stwierdzona przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Do zachowania powyższego terminu wystarczy złożenie przed jego upływem wniosku do sądu spadku o przesłuchanie świadków. Bieg terminu ulega zawieszeniu przez czas, w którym z powodu siły wyższej nie jest możliwe złożenie wniosku do sądu spadku lub przesłuchanie świadków.

§ 5. Testament wojskowy traci moc z upływem trzech miesięcy od momentu, w którym spadkodawca przestał przebywać na obszarze objętym działaniami zbrojnymi lub w niewoli, chyba że zmarł on przed upływem tego terminu. Bieg terminu ulega

zawieszeniu przez czas, w którym sporządzenie testamentu w formie aktu notarialnego jest niemożliwe albo nadmiernie utrudnione.”;

6) uchyla się art. 955;

7) w rozdziale II działu I tytułu III księgi czwartej uchyla się oznaczenie tytuł oddziału 3;

8) art. 956 otrzymuje brzmienie:

„Art. 956 § 1. Świadkiem testamentu jest osoba, w obecności której spadkodawca składa swoje oświadczenie woli, mająca świadomość sporządzania przez spadkodawcę testamentu i rozumiejąca treść oświadczenia spadkodawcy.

§ 2. Nie może być świadkiem testamentu osoba:

- 1) która nie ukończyła szesnastu lat;
- 2) która nie widzi lub nie słyszy;
- 3) która nie może czytać;
- 4) skazana prawomocnie wyrokiem sądowym za fałszywe zeznania.”;

9) art. 957 otrzymuje brzmienie:

„Art. 957. § 1. Nie może być świadkiem testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść, chyba że nie wywołuje to wątpliwości co do jej bezstronności.

§ 2. Nie może być również świadkiem:

- 1) małżonek ani były małżonek osoby, o której mowa w § 1;
- 2) krewny ani powinowaty do czwartego stopnia osoby, o której mowa w § 1;
- 3) osoba pozostająca z osobą, o której mowa w § 1, w stosunku przysposobienia;
- 4) osoba pozostająca z osobą, o której mowa w § 1, w dacie sporządzania testamentu lub w przeszłości we wspólnym pożyciu;
- 5) krewny osób wymienionych w pkt 3 i 4 do czwartego stopnia pokrewieństwa, chyba że nie wywołuje to wątpliwości co do ich bezstronności.

§ 3. Nie może być również świadkiem testamentu inna osoba powiązana z osobą, o której mowa w § 1, w ten sposób, że wywołuje to uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności.

§ 4. Świadkiem testamentu nie może być osoba powiązana z osobą prawną lub jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść, chyba że nie wywołuje to wątpliwości co do jej bezstronności.

§ 5. Jeżeli świadkiem była jedna z osób wymienionych w paragrafach poprzedzających, nieważne jest tylko to postanowienie, które przysparza korzyści tej

osobie lub podmiotom pozostającym z nią w relacjach określonych w paragrafach poprzedzających. Jednakże, gdy z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament.”;

- 10) w rozdziale II działu I tytułu III księgi czwartej po art. 957 dodaje się oznaczenie i tytuł oddziału 3 w brzmieniu: „Przepis wspólny dla testamentów zwykłych i szczególnych”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1568 i 1841 oraz z 2025 r. poz. 620, 1172 i 1302) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 509¹ § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Czynności w sprawach z zakresu prawa spadkowego może wykonywać referendarz sądowy, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy, zabezpieczenia spadku, przesłuchania świadków testamentu wojskowego oraz uchylecia postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, jeżeli w odniesieniu do tego samego spadku zostało wcześniej wydane postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku.”;

- 2) art. 651 otrzymuje brzmienie:

„Art. 651. W protokole otwarcia i ogłoszenia testamentu opisuje się jego stan zewnętrzny oraz wymienia się jego datę, datę złożenia i osobę, która testament złożyła. Na testamencie zamieszcza się datę otwarcia i ogłoszenia. W protokole otwarcia i ogłoszenia testamentu, którego treść została stwierdzona zgodnie z art. 952 § 3 albo art. 954¹ § 3 zdanie trzecie Kodeksu cywilnego, zamieszcza się również informacje umożliwiające identyfikację spadkodawcy oraz świadków, a także treść oświadczenia spadkodawcy.”;

- 3) art. 654 otrzymuje brzmienie:

„Art. 654. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do pism stwierdzających treść testamentu ustnego lub wojskowego oraz trwałego nośnika danych, na którym utrwalona została treść jednego z tych testamentów.”;

- 4) w dziale IV tytułu II księgi drugiej uchyla się rozdział 5;

- 5) w dziale IV tytułu II księgi drugiej po rozdziale 5 dodaje się rozdział 5¹ w brzmieniu:

„Rozdział 5¹

Stwierdzenie treści testamentu wojskowego

Art. 663¹. Kto dowie się o śmierci spadkodawcy, który sporządził testament w okolicznościach określonych w art. 954¹ § 4 Kodeksu cywilnego, obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić sąd spadku oraz podać imiona, nazwiska i adresy świadków testamentu, jeżeli

okoliczności te są mu znane. Kto nie dopełnia wskazanego obowiązku, odpowiada za wynikłą stąd szkodę, nadto sąd spadku może wymierzyć mu grzywnę.

Art. 663². Świadców testamentu sporządzonego w okolicznościach określonych w art. 954¹ § 4 Kodeksu cywilnego sąd spadku wzywa do złożenia na wyznaczonym posiedzeniu sądowym zeznań stwierdzających treść testamentu. Do postępowania w sprawie przesłuchania świadków testamentu stosuje się odpowiednio przepisy o dowodzie ze świadków w procesie, z tą zmianą, że świadkowie testamentu nie mogą odmówić zeznań ani odpowiedzi na pytanie, ani też nie mogą być zwolnieni od złożenia przyrzeczenia.”;

6) po art. 669¹ dodaje się art. 669² w brzmieniu:

„Art. 669² § 1. Sąd uchyla prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, jeżeli w odniesieniu do tego samego spadku zostało wcześniej wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku. Sąd może także uchylić je z urzędu.

§ 2. W sprawie, o której mowa w § 1 właściwy jest sąd, który orzekał jako sąd pierwszej instancji w postępowaniu, w którym wydano prawomocne postanowienie będące przedmiotem uchylenia.

§ 3. Sąd wzywa do udziału w sprawie uczestników postępowania, w którym zapadło prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, w przedmiocie uchylenia którego toczy się postępowanie.

§ 4. Sąd bada jedynie fakt wydania późniejszego prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku co do tego samego spadku.

§ 5. Sąd może wydać postanowienie na posiedzeniu niejawnym.

§ 6. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.

§ 7. Przepisy § 1-6 stosuje się odpowiednio do stwierdzenia nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego.”;

7) w art. 679 w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału.”;

8) w art. 679¹ dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2-5 w brzmieniu:

„§ 2. Ponadto sąd niezwłocznie wpisuje do Rejestru Spadkowego:

- 1) wniosek o stwierdzenie nabycia spadku lub wniosek o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub wniosek o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia lub fakt wszczęcia z urzędu postępowania na podstawie art. 669² § 1;
 - 2) prawomocne zarządzenie o zwrocie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku lub wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub wniosku o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia albo prawomocne postanowienie kończące postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku lub o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, inne niż wymienione w § 1.
- § 3. Z chwilą dokonania wpisu w Rejestrze Spadkowym sąd otrzymuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zawiadomienie o zarejestrowaniu oraz możliwości uzyskania potwierdzenia zarejestrowania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku ze wskazaniem numeru wpisu. W taki sam sposób sąd uzyskuje zawiadomienie o niezarejestrowaniu postanowienia.
- § 4. Adnotację o zarejestrowaniu umieszcza się niezwłocznie na prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku a także na wydawanych odpisach takiego postanowienia, wskazując numer wpisu, a także dzień, miesiąc i rok oraz godzinę i minutę dokonanego wpisu.
- § 5. Zarejestrowanie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku nie następuje, jeżeli akt poświadczenia dziedziczenia albo prawomocne postanowienie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku dotyczące tego samego spadku zostały już wpisane do Rejestru Spadkowego.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2024 r. poz. 1001 oraz z 2025 r. poz. 479) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 95ha:

a) po pkt 2 dodaje się pkt 2¹ i 2² w brzmieniu:

- „2¹) datę złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku lub wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub wniosku o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia oraz oznaczenie sądu, do którego ten wniosek został złożony i sygnaturę akt sprawy, w której wniosek został złożony;
- 2²) datę wszczęcia z urzędu postępowania na podstawie art. 669² § 1 Kodeksu postępowania cywilnego oraz oznaczenie sądu, w którym wszczęto to postępowanie i sygnaturę akt tej sprawy.”,

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) datę oraz miejsce sporządzenia aktu poświadczenia dziedziczenia albo datę zarządzenia o zwrocie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku lub wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub wniosku o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia albo datę wydania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowienia uchylającego lub zmieniającego postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowienia kończącego postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku innego niż postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo postanowienie uchylające lub zmieniające postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, albo postanowienia uchylającego zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia oraz sygnaturę akt sprawy, albo datę oraz miejsce wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, jego sprostowania, zmiany, uchylenia lub zawieszenia jego skutków, albo datę wydania postanowienia o wydaniu, sprostowaniu, zmianie lub uchyleniu europejskiego poświadczenia spadkowego, albo o zawieszeniu jego skutków lub postanowienia o zmianie albo uchyleniu tych postanowień oraz sygnaturę akt sprawy;”;

2) w art. 95i:

a) po § 1 dodaje się § 1¹ i § 1² w brzmieniu:

„§ 1¹. W celu umożliwienia weryfikacji danych zawartych w certyfikatach, o których mowa w § 1, Minister Sprawiedliwości udostępnia Krajowej Radzie Notarialnej, w systemie teleinformatycznym, listę aktualnych prezesów sądów lub osób przez niego wyznaczonych w formie elektronicznej. Lista zawiera: nazwę sądu, nazwisko, imię, numer PESEL oraz opcjonalne identyfikatory dodatkowe wskazane w kwalifikowanym certyfikacie podpisu elektronicznego (indywidualny numer NIP, numer dowodu osobistego lub numer paszportu) w sytuacji gdyby kwalifikowany certyfikat nie zawierał numeru PESEL.

§ 1². Prezes sądu wyznacza w Rejestrze Spadkowym osoby, które powinny mieć dostęp do rejestru.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

”§ 2. Krajowa Rada Notarialna udostępnia w systemie teleinformatycznym informacje o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku lub wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub wniosku o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia, zarejestrowanych

aktach poświadczenia dziedziczenia, postanowieniach o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowieniach uchylających lub zmieniających postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, postanowieniach kończących postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku lub o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku innych niż postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku albo postanowienie uchylające lub zmieniające postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku oraz europejskich poświadczeniach spadkowych, obejmujące dane, o których mowa w art. 95ha.",

c) w § 3 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Za wpisy dokonywane w jednej sprawie spadkowej pobiera się jedną opłatę.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 18 września 2001 r. Kodeks morski (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1309) art. 71 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Testament osoby zmarłej na statku, pisma stwierdzające treść testamentu ustnego lub wojskowego, oraz trwałe nośniki danych z nagraniem treści tych testamentów, jak również akt zabezpieczenia mienia osoby zmarłej na statku kapitan przekazuje sądowi rejonowemu właściwemu dla pierwszego portu polskiego, do którego statek zawinął, a za granicą polskiemu urzędowi konsularnemu.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2025 r. poz. 1228) art. 95 ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) o przesłuchanie świadka testamentu wojskowego, o otwarciu i ogłoszenie testamentu oraz o zwolnienie z obowiązków wykonawcy testamentu;”.

Art. 6. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jedn. Dz. U. z 2025, poz. 1154) w załączniku do ustawy w części I uchyla się pozycję 5 tabeli.

Art. 7. 1. Do testamentów sporządzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do postępowań w przedmiocie przesłuchania świadków testamentu ustnego sporządzonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 8. Do spraw ze skargi o wznowienie postępowania oraz ze skargi nadzwyczajnej, dotyczących wydanego kolejnego prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku co do tego samego spadku, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 9. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy art. 679¹ § 2-5 ustawy zmienianej w art. 2 oraz przepisy art. 95i § 1¹, § 1², § 2 i § 3 oraz art. 95ha pkt 2¹ i pkt 3 ustawy zmienianej w art. 3 pkt 2 stosuje się w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że informacje, o których mowa w art. 679¹ § 2 ustawy zmienianej w art. 2, sąd ujawnia z chwilą podjęcia pierwszej czynności w sprawie po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Art. 10. Ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Opracowano pod względem prawnym,

legislacyjnym i redakcyjnym:

dr hab. Przemysław Wołowski

Zastępca Dyrektora

Departamentu Legislacyjnego Prawa Cywilnego